z našich žen nás ohromily: Byly totiž zrána u hro-
bu [23]a nenalezly jeho tělo; přišly a vyprávěly, že
měly i vidění andělů, kteří říkali, že je živ. [24]Ně-
kteří z nás pak odešli k hrobu a shledali, že je to
tak, jak ženy vypravovaly, jeho však neviděli." [25]A
on jim řekl: „Jak jste nechápaví! To je vám tak
těžké uvěřit všemu, co mluvili proroci! [26]Což ne-
měl Mesiáš[f] to vše vytrpět a tak vejít do své slá-
vy?" [27]Potom začal od Mojžíše a všech proroků
a vykládal jim to, co se na něho vztahovalo ve
všech částech Písma.

[28]Když už byli blízko vesnice, do které šli, on ja-
ko by chtěl jít dál. [29]Oni však ho začali přemlou-
vat: „Zůstaň s námi, vždyť už je k večeru a den se
schyluje." Vešel tedy a zůstal s nimi. [30]Když byl
spolu s nimi u stolu, vzal chléb, vzdal díky, lámal
a rozdával jim. [31]Tu se jim otevřely oči a poznali
ho; ale on zmizel jejich zrakům. [32]Řekli si spolu:
„Což nám srdce nehořelo, když s námi na cestě
mluvil a otvíral nám Písma?" [33]A v tu hodinu vsta-
li a vrátili se do Jeruzaléma; nalezli jedenáct uče-
dníků a jejich druhy pohromadě. [34]Ti jim řekli:
„Pán byl opravdu vzkříšen a zjevil se Šimonovi."
[35]Oni pak vypravovali, co se jim stalo na cestě
a jak se jim dal poznat, když lámal chléb.

Zjevení v Jeruzalémě

[36]Když o tom mluvili, stál tu on sám uprostřed
nich[g]. [37]Zděsili se a byli plni strachu, poněvadž se
domnívali, že vidí ducha. [38]Řekl jim: „Proč jste
tak zmateni a proč vám takové věci přicházejí na
mysl? [39]Podívejte se na mé ruce a nohy: vždyť
jsem to já. Dotkněte se mne a přesvědčte se: duch
přece nemá maso a kosti, jako to vidíte na mně."
[40]To řekl a ukázal jim ruce a nohy.[h] [41]Když tomu
pro samou radost nemohli uvěřit a jen se divili, ře-
kl jim: „Máte tu něco k jídlu?" [42]Podali mu kus
pečené ryby[i]. [43]Vzal si a pojedl před nimi. [44]Řekl
jim: „To jsem měl na mysli, když jsem byl ještě
s vámi a říkal vám, že se musí naplnit všechno, co
je o mně psáno v zákoně Mojžíšově, v Prorocích
a Žalmech." [45]Tehdy jim otevřel mysl, aby rozu-
měli Písmu. [46]Řekl jim: „Tak je psáno: Kristus bu-
de trpět a třetího dne vstane z mrtvých; [47]v jeho
jménu se bude zvěstovat pokání na[k] odpuštění hří-
chů všem národům, počínajíc Jeruzalémem. [48]Vy
jste toho svědky. [49]Hle, sesílám na vás, co slíbil
můj Otec; zůstaňte ve městě, dokud nebudete vy-
zbrojeni mocí z výsosti."

Nanebevstoupení

[50]Potom je vyvedl až k Betanii, zvedl ruce a po-
žehnal jim; [51]a když jim žehnal, vzdálil se od nich
a byl nesen do nebe[l]. [52]Oni před ním padli na ko-
lena[m]; potom se s velikou radostí navrátili do Je-
ruzaléma, [53]byli stále v chrámě a chválili Boha.

EVANGELIUM PODLE JANA

Podle starokřesťanské tradice je autorem čtvrtého evangelia jeden ze Dvanácti, apoštol Jan Zebedeus, který v evangeliu vystupuje jako „jiný učedník" (18,15n; 20,3n.8) či „učedník, kterého miloval Ježíš" (13,23; 19,26; 21,7.20). Vedle látek, které jsou společné všem evangelistům, přináší Jan zvláštní, „janovskou" tradici, která má svůj původ v tom, že Ježíš v nejdůvěrnějším kruhu svých učedníků (např. 13—17) mluvil o mnohých tématech zjevení jiným způsobem než před ostatními lidmi. Zatímco synoptikové hali Ježíšovo synovství Boží závojem podivuhodné zdrženlivosti a nutí čtenáře, aby na základě Ježíšových slov a skutků tímto závojem pronikl a rozpoznal, kdo Ježíš je, ukazuje čtvrtý evangelista Ježíše jako Boha, který kráčí touto zemí, jako naddějinné Slovo (Logos, 1,1—3), jako Jednorozeného, který věčně na srdci Otcově (1,18) žije ve vzájemném vztahu lásky Otce a Syna (3,35; 5,20; 17,24). Synova bytostná jednota a jeho sepětí s Otcem nebyly oslabeny, když se pro nás lidi a pro naši spásu vtělil a stal člověkem;

[f]: Kristus
[g]var: + a řekl jim: „Pokoj vám."
[h]var: — v. 40
[i]var: + a plást medu
[j]var: musí
[k]var: a
[l]var: — a byl nesen do nebe
[m]var: — před ním padli na kolena

(23,55) L 23,49; 24,10 *(23,56)* Ex 12,16; 20,10
(24,1—12) Mt 28,1—8; Mk 16,1—8; J 20,1—10 *(24,4—5)* L 2,9; 9,32; Sk 1,10 *(24,6—7)* L 9,22; 17,25; 18,32—33
(24,10) L 8,2—3 *(24,15)* Mk 16,12 *(24,16)* J 20,14; 21,4 *(24,19)* L 7,16; 13,33 *(24,20)* L 23,1—2.23—25 *(24,21)*
L 1,68; 2,38 *(24,22—23)* L 24,1—11 *(24,24)* L 24,12; J 20,3—8 *(24,25—27)* L 24,44—45 *(24,30)* L 9,16; 22,19
(24,34) 1K 15,5 *(24,36—43)* J 20,19—20; Mk 16,14; Sk 10,40—41; 1K 15,5 *(24,37)* Mt 14,26 *(24,39—40)* 1J 1,1
(24,41) J 21,5 *(24,44—46)* L 24,26—27; Sk 13,29; 1K 15,4; Mt 26,24; Mk 14,21; 9,12; L 18,31 *(24,47)* Mt
28,18—20; Mk 16,15; J 20,21—23; 1Tm 3,16 *(24,48)* Sk 1,8 *(24,49)* J 14,26; Sk 1,4 *(24,50—51)* Mk 16,19; Sk
1,9—11 *(24,52—53)* Sk 1,12—14

když se „Slovo stalo tělem" (1,14). Kristovo Boží synovství probleskuje i ve chvílích jeho utrpení (18,6.36n), i s kříže udílí rozkazy svým věrným, kteří je uposlechnou (19,26n). Ježíšovo: „Já a Otec jsme jedno" (10,30) a Tomášovo: „Můj Pán a můj Bůh!" (20,28) jsou vrcholné výpovědi Janova evangelia o Ježíši.

Vzájemný vztah mezi Otcem a Synem, zvláště jejich láska, Synova poslušnost Otce, nitérná zasvěcenost do díla Otcova a spolupráce na něm, to všecko je základem a vzorem pro vztah křesťanů k Bohu a ke Kristu i pro vztah křesťanů mezi sebou navzájem. Z Ježíšových slov i z příkladů, znázorněných na některých postavách, především na milovaném učedníku, vyvstává před námi z evangelia Janova model křesťanského společenství. Je to společenství, které se vyznačuje vnímavostí víry (20,8; 21,7), zasvěceností do Ježíšova díla (15,15), věrností (srv. časté „zůstat", „zůstávat") a veřejným přiznáním k Ježíši za všech situací (19,25), niterným vztahem k němu (13,23; 21,20), nezávislostí na světě (15,19; 17,6.14), ale zároveň vědomím misijních úkolů (17,18.21) a vždy vzájemnou bratrskou láskou (13,34; 15,12.17). V ní se mezi nás promítá vlastní život Boží, v ní je Bůh v Kristu mezi námi reálně přítomen (15,9n), ona je názorným svědectvím pro tento svět, aby se pod jejím přitažlivým vlivem roztoužil po Bohu a jeho darech (13,35).

Janovo evangelium uvádí výrazným způsobem Ježíšovo dílo do souvislosti se starozákonní kněžskou službou (Beránek Boží — 1,29.36; 19,33.36; chrám — 2,18—22), má misijní zájem o Samařsko (4), věnuje pozornost ženám — svědkyním víry: Marii, matce Ježíšově (2,1—12; 19,25—27), Marii a Martě z Betanie (11; 12,1—8), Marii Magdalské (20,1—18). Z mocných znamení Ježíšových uvádí výběr sedmi divů. Některé jsou podnětem k Ježíšovým řečem, které rozsahem převyšují dějové vypravování. Nejobsáhlejším celkem Ježíšových výroků jsou řeči na rozloučenou (13—17). Celým evangeliem prostupuje myšlenka Ježíšova příchodu od Otce na svět a jeho návratu ze světa k Otci (16,28). Na světě zanechává svou církev, je s ní však spojen Duchem svatým, který v církvi zpřítomňuje a dále rozvíjí dílo vtěleného Krista (14,15—20.26; 15,26).

Janovo evangelium se vyznačuje originálním, nenapodobitelným způsobem své mluvy, přiměřeným tématu, o němž pojednává, a přesnými teologickými formulacemi. Proto po nich vděčně sahali koncilní otcové, když vyjadřovali učení církve, zvláště učení o Boží Trojici.

Datum sepsání kladou badatelé většinou na konec 1. století. Jako místo sepsání se uvádí již od starověku Malá Asie, kde podle tradice žil v Efezu apoštol Jan Zebedeus; dnes mnozí biblisté předpokládají, že Janovo evangelium vzniklo v Sýrii.

Prolog

1 [1]Na počátku bylo Slovo,
to Slovo bylo u Boha,
to Slovo bylo Bůh.
[2]To bylo na počátku u Boha.
[3]Všechno povstalo skrze ně
a bez něho nepovstalo nic,
co jest. [4]V něm byl život
a život byl světlo lidí[a].
[5]To světlo ve tmě svítí
a tma je nepohltila[b].
[6]Od Boha byl poslán člověk,
jménem Jan.
[7]Ten přišel proto,
aby vydal svědectví o tom světle,
aby všichni uvěřili skrze něho.
[8]Jan sám nebyl tím světlem,
ale přišel, aby o tom světle vydal svědectví.
[9]Bylo tu pravé světlo,
které osvěcuje každého člověka;
to přicházelo do světa[c].
[10]Na světě byl,
svět skrze něj povstal,
ale svět ho nepoznal.
[11]Přišel do svého vlastního,
ale jeho vlastní ho nepřijali.
[12]Těm pak, kteří ho přijali
a věří v jeho jméno,
dal moc stát se Božími dětmi.
[13]Ti se nenarodili, jen jako se rodí lidé,
jako děti pozemských otců[d],
nýbrž narodili se z Boha.
[14]A Slovo se stalo tělem
a přebývalo mezi námi.
Spatřili jsme jeho slávu,
slávu, jakou má od Otce jednorozený Syn,
plný milosti a pravdy.

[15]Jan o něm vydával svědectví a volal: „To je ten, o němž jsem řekl: Přichází za mnou, ale je větší, protože tu byl dříve než já."
[16]Z jeho plnosti jsme byli obdarováni my všichni milostí za milostí[e]. [17]Neboť Zákon byl dán skr-

[a]bez něho nepovstalo nic. Co vzniklo, v tom byl život,
a život byl světlo lidí.
[b]nepřijala
[c]každého člověka, přicházejícího na svět
[d]: nenarodili z krve ani z vůle těla ani z vůle muže
[e]milost za milost

(1,1) Gn 1,1; 1J 1,1—2 *(1,3)* Ž 33,6; Ko 1,16—17; Žd 1,2 *(1,5)* 1J 1,5 *(1,6)* Mt 3,1—6; Mk 1,4—6; L 3,1—3